

národní
úložiště
šedé
literatury

Důchodci a jejich aktivita na trhu práce

Český statistický úřad
2010

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-203270>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 01.10.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz.

Důchodci a jejich aktivita na trhu práce

V prvních třech čtvrtletích letošního roku pracovalo v národním hospodářství v průměru 238 tis. osob, které pobíraly důchod. Převažující část z nich byli důchodci v řádném starobním důchodu včetně pracujících s předčasným starobním důchodem to bylo 150 tis. Více než 80 tis. pracujících důchodců pobíralo invalidní důchod všech tří stupňů. **Pracující důchodci tak celkově představovali téměř 5 % všech pracujících a jsou tak nezanedbatelnou částí aktivních pracovních zdrojů.**

Údaje z výběrového šetření pracovních sil o celkovém počtu důchodců pobírajících starobní či invalidní důchod velmi úzce korespondují s počty osob pobírajících důchod podle úplné evidence České správy sociálního zabezpečení. Vzhledem k tomu, že někteří příjemci důchodu nebydlí v republice (platby do zahraničí), pak rozdíl mezi oběma údaji o celkovém počtu starobních a invalidních důchodů dosahuje $\pm 0,5\%$. Výběrové šetření je proto dostatečně reprezentativní zdroj pro posouzení úrovně ekonomické aktivity těchto osob.

Kromě důchodců celkovou zaměstnanost v určité míře ovlivňují i studenti. Zapojení studujících do pracovního života je však v absolutním vyjádření nižší, než je tomu u pracujících důchodců. Jejich počet dosáhl v průměru za devět měsíců necelých 53 tis. Aktivita studentů je přitom ovlivněna vysokou sezónností. Podíl obou kategorií důchodců a studentů na počtu všech pracujících dosahuje šest procent.

Průměrný počet pracujících důchodců podle druhu pobíraného důchodu a věkových skupin v 1.-3. Q 2010

The average number of working pensioners by type of pension received and age group in Q1- Q3 2010

v tis. osob

Thousand persons

Ukazatel	Zaměstnaní celkem Employed, total	Věkové skupiny Age groups				Indicator
		15-49	50-59	60-64	65+	
Úhrnem¹⁾	4 873,9	3 526,6	1 088,8	183,6	74,8	Total¹⁾
Pracující důchodci	237,8	39,4	58,2	72,0	68,3	Working pensioners
Důchodci ve starobním důchodu ²⁾	150,3	-	17,3	65,7	67,3	Old age pensioners ²⁾
Důchodci v invalidním důchodu	80,5	36,9	36,6	6,0	1,0	Persons in disability retirement
v tom:						
Plně invalidní důchodci	12,1	6,5	4,4	1,0	.	Pensioners in full disability retirement
Částečně invalidní důchodci	68,4	30,4	32,2	5,0	0,8	Pensioners in partial disability retirement
Podíl důchodců na počtu pracujících celkem v %	4,9	1,1	5,3	39,2	91,3	Share of pensioners in the number of all working persons (%)

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Source: CZSO - LFS

¹⁾ V případě souběhu starobního nebo invalidního důchodu s převážně vdovským či vdoveckým byli tyto respondenti zařazeni mezi starobní resp. invalidní důchodce. Počet ostatních důchodců pobírajících výhradně pozůstalostní důchod činil 7 tis. osob.

¹⁾ In the case the old-age pension or the disability one are received simultaneously with mostly widower's/widow's pension such respondents were included in old-age pensioners or disability ones, respectively. The number of other pensioners receiving exclusively survivor's pension was 7 thousand persons.

²⁾ Počet aktivních důchodců v předčasném starobním důchodu se ve sledovaném období pohyboval na hranici 2 tis.

²⁾ The number of active pensioners in early old-age pension was at the edge of 2 thousand in the reference period.

Z výsledků výběrového šetření vyplývá, že počet pracujících žen s důchodem mírně převažuje nad počtem mužů. To je logickým důsledkem vyššího počtu pracujících žen pobírajících pouze vdovský důchod a zejména vyššího počtu aktivních žen v řádném starobním důchodu. Pracující starobní důchodkyně převyšují počty pracujících starobních důchodců v celé desetileté skupině 55-64 let. Intenzita pracovního zapojení mužů a žen v tomto věku je však výrazně odlišná. Počet pracujících mužů ve věku 55-59 let převyšoval počet pracujících žen v této pětileté skupině o 76 tis. (index M/Ž

1,35). Ve skupině mladších šedesátníků (60-64 let), to bylo dokonce 2,2x více mužů než žen (o 69 tis.). Jednoznačně se tak projevuje vliv odlišné věkové hranice pro odchod do důchodu, která umožňuje zejména mladším důchodkyním dále pracovat a zároveň pobírat důchodové dávky.

Rozdíly v podílu starobních důchodců na celkovém počtu pracujících jsou markantní právě ve skupině 60-64letých. Zatímco z celkového počtu pracujících mužů pobírala důchod zhruba čtvrtina (26,5 %) všech osob, byly ženy zapojeny do aktivního života méně často, ale podíl důchodkyň pracujících v tomto věku dosáhl dvou třetin všech pracujících žen (67,4 %). Pro převážnou část mužů v tomto věku je tedy charakteristické, že mají příjem výhradně ze své pracovní činnosti, zatímco většina pracujících žen navíc pobírá důchod.

Podíl důchodců na celkovém počtu pracujících se podstatně mění ve skupině 65letých a starších. Počet pracujících mužů v tomto věku značně převyšuje počet pracujících důchodkyň. Podíl důchodců na počtu pracujících ve vyšším věku je přitom u obou pohlaví značný (u mužů téměř 90 %, u žen 95 %).

Průměrný počet pracujících starobních a invalidních důchodců podle pohlaví v 1.-3. Q 2010

The average number of working old-age pensioners and disability ones by sex in Q1-Q3 2010

v tis. osob

Thousand persons

Ukazatel	Zaměstnaní celkem <i>Employed, total</i>	Věkové skupiny <i>Age groups</i>			Indikator
		55-59	60-64	65+	
Celkem					
Pracující důchodci	237,8	39,7	72,0	68,3	Working pensioners
z toho:					
Důchodci ve starobním důchodu (řádném i předčasném)	150,3	15,4	65,7	67,3	<i>Pensioners receiving old-age pension (regular as well as early)</i>
Důchodci v invalidním důchodu (všech tří stupňů)	80,5	21,4	6,0	1,0	<i>Pensioners receiving disability pension (of all three degrees)</i>
Podíl důchodců na počtu pracujících celkem v %	4,9	7,9	39,2	91,3	Share of pensioners in the number of all working persons (%)
Muži					
Pracující důchodci	117,3	17,0	33,5	40,1	Working pensioners
z toho:					
Důchodci ve starobním důchodu (řádném i předčasném)	72,2	3,5	28,4	39,3	<i>Pensioners receiving old-age pension (regular as well as early)</i>
Důchodci v invalidním důchodu (všech tří stupňů)	43,3	12,8	4,9	0,8	<i>Pensioners receiving disability pension (of all three degrees)</i>
Podíl důchodců na počtu pracujících celkem v %	4,2	5,9	26,5	88,6	Share of pensioners in the number of all working persons (%)
Ženy					
Pracující důchodci	120,5	22,7	38,5	28,2	Working pensioners
z toho:					
Důchodci ve starobním důchodu (řádném i předčasném)	78,1	11,9	37,3	28,0	<i>Pensioners receiving old-age pension (regular as well as early)</i>
Důchodci v invalidním důchodu (všech tří stupňů)	37,2	8,6	1,1		<i>Pensioners receiving disability pension (of all three degrees)</i>
Podíl důchodců na počtu pracujících celkem v %	5,8	10,6	67,4	95,4	Share of pensioners in the number of all working persons (%)

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Source: CZSO – LFS

Nejčetnější skupinou pracujících důchodců jsou důchodci pobírající starobní důchod, v převážné většině řádný starobní důchod. Z regionálního pohledu absolutně nejvíce starobních důchodců pracovalo v hlavním městě (necelých 28 tis., tj. téměř pětina všech pracujících starobních

důchodců v republice). Významnější jsou jejich počty i ve Středočeském a Jihomoravském kraji a hranici deseti tisíc překročil jejich počet i v Moravskoslezském kraji. Jedná se o čtyři nejlidnatější kraje republiky, a to v první řadě ovlivňuje uvedené počty. Intenzita zapojení starobních důchodců je však v jednotlivých regionech rozdílná.

Jestliže je uvažován podíl pracujících starobních důchodců na celkovém počtu osob pobírajících uvedený druh důchodu, je intenzita zapojení důchodců nejvyšší opět v Praze, kde pracuje každý desátý starobní důchodce s bydlištěm na území města. Tento podíl je vysoký i v jiných krajích, např. Karlovarském kraji (9,4 %), v Libereckém a Plzeňském kraji dosahuje osmi procent všech starobních důchodců. Relativně nejméně jsou starobní důchodci zapojeni do aktivní činnosti v krajích střední a severní Moravy, ve kterých se pohyboval v intervalu od 3,5 %-5 %. Regionální rozdíly v zapojení důchodců do práce jsou dány řadou faktorů jako odvětvovou a profesní strukturou zaměstnanosti, stupněm formálního vzdělání, charakterem dříve vykonávaného zaměstnání a s tím úzce souvisejícím zdravotním stavem obyvatel.

Velké rozdíly jsou v intenzitě pracovního zapojení důchodců podle úrovně dosaženého formálního vzdělání. Ve skupině osob se základním vzděláním pracoval pouze každý padesátý starobní důchodce. Tento podíl rychle roste se zvyšující se úrovní vzdělání. Ve skupině vyučených dosahuje pět procent a ve skupině osob se středním vzděláním s maturitou podíl pracujících starobních důchodců je vyšší než osm procent z celkového počtu respondentů s tímto stupněm vzdělání. Razantně roste podíl pracujících starobních důchodců ve skupině s vysokoškolským vzděláním, ve které pracoval dokonce každý pátý starobní důchodce. V určité míře se zde projevil fakt, že podíl vysokoškoláků je ve skupině mladších důchodců vyšší než např. mezi osobami staršími sedmdesáti let. Uvedené rozdíly se projevují jak u mužů, tak i u žen.

Výsledkem je skutečnost, že zatímco celkový počet starobních důchodců se vzděláním do úrovně vyučení dosáhl 62 %, tak se důchodci s tímto vzděláním podíleli pouze třetinou (36 %) na počtu všech pracujících starobních důchodců. Naopak podíl důchodců s vysokoškolským vzděláním dosahuje 9 % všech starobních důchodců, ale na počtu pracujících starobních důchodců se důchodci s touto úrovní vzdělání podílejí více než 27 procenty.

Průměrný počet pracujících starobních důchodců podle stupně dosaženého vzdělání v 1.-3. Q 2010

The average number of working old-age pensioners by educational attainment in Q1-Q3 2010

v tis. osob

Thousand persons

Nejvyšší dosažené vzdělání	Celkem <i>Total</i>		Muži <i>Men</i>		Ženy <i>Women</i>		<i>Highest educational attainment</i>
	Pracující starobní důchodci <i>Working old age pensioners</i>	% ¹⁾	Pracující starobní důchodci <i>Working old age pensioners</i>	Podíl v % ¹⁾	Pracující starobní důchodci <i>Working old age pensioners</i>	% ¹⁾	
Úhrnem	150,3	6,5	72,2	8,3	78,1	5,5	Total
z toho:							
Základní vzdělání - ISCED 1,2	10,4	1,9	1,7	1,9	8,8	1,9	<i>Basic</i>
Střední bez maturity - ISCED 3	43,2	4,9	22,9	5,5	20,3	4,4	<i>Secondary without maturity examination</i>
Střední s maturitou - ISCED 3,4	55,6	8,5	23,0	9,7	32,5	7,8	<i>Secondary with maturity examination</i>
Vysokoškolské - ISCED 5,6	41,2	19,1	24,6	19,9	16,5	18,1	<i>University</i>

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Source: CZSO - LFS

¹⁾ Podíl pracujících starobních důchodců na počtu všech starobních důchodců s určitou úrovní vzdělání v %.

¹⁾ *Share of working old-age pensioners in the number of all old age pensioners having a certain educational attainment (%).*

Struktura pracovního uplatnění starobních důchodců se výrazně liší od **odvětvové struktury** a druhu vykonávané profese ostatních činných obyvatel. To se projevuje především v podílu sekundárního a

terciárního sektoru na zaměstnanosti obou kategorií pracovníků. V sekundárním sektoru stále pracuje téměř 40 % všech osob v produktivním věku včetně osob v poproduktivním věku, které dosud nepožádaly o důchod. Naproti tomu v tomto sektoru pracuje pouze každý pátý aktivní starobní důchodce. Rozdíl v podílu pracujících v primárním sektoru je malý, navíc v něm pracuje nízký počet důchodců. **Dominantním sektorem pro pracovní uplatnění starobních důchodců je tedy terciární sektor služeb, ve kterém pracují tři čtvrtiny všech aktivních důchodců.** Tento podíl je o 15 p.b. vyšší než podíl zaměstnanosti v tomto sektoru v hlavní skupině pracujících.

Absolutně nejvíce starobních důchodců pracuje ve zpracovatelském průmyslu, jejich podíl na celkové zaměstnanosti v tomto odvětví je však velmi nízký. Starobní důchodci často pracují v odvětví terciárního sektoru, a to ve vzdělávání, v sekci profesní a vědecké a technické činnosti, ve zdravotnictví a sociální péči a v obchodu. Přitom se starobní důchodci významně podílejí na zaměstnanosti v několika odvětvových sekcích. Jestliže v průměru za celé národní hospodářství činil podíl pracujících starobních důchodců 3,1 % všech osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním, je jejich zastoupení v řadě odvětví terciárního sektoru podstatně vyšší. To se týká zejména sekce profesní, vědecké a technické činnosti, odvětví kulturní, zábavní a rekreační činnosti, v administrativních a podpůrných činnostech a činnostech v oblasti nemovitostí. V uvedených sekcích se podíl pracujících starobních důchodců na celkové zaměstnanosti v odvětví pohybuje od šesti do devíti procent.

Naproti tomu je jejich podíl velmi nízký ve všech odvětvích průmyslu, ve stavebnictví a v dopravě a skladování. Nízký je podíl starobních důchodců i v některých odvětvích terciárního sektoru jako např. ve veřejné správě. Osoby v mladším produktivním věku přirozeně dominují zejména v informačních a komunikačních činnostech, ale i v peněžnictví a pojišťovnictví.

Průměrný počet pracujících starobních důchodců a jejich podíl na zaměstnanosti ve vybraných sekcích CZ-NACE v 1.-3. Q 2010

The average number of working old-age pensioners and their share in employment in selected sections of CZ-NACE in Q1-Q3 2010

v tis. osob

Thousand persons

Vybrané sekce odvětví	Celkem Total		Muži Men		Ženy Women		CZ-NACE selected section
	Pracující starobní důchodci Working old age pensioners	% ¹⁾	Pracující starobní důchodci Working old age pensioners	% ¹⁾	Pracující starobní důchodci Working old age pensioners	% ¹⁾	
Úhrnem	150,3	3,1	72,2	2,6	78,1	3,8	Total
z toho:							
C-Zpracovatelský průmysl	19,5	1,6	12,7	1,6	6,8	1,6	C-Manufacturing
G-Velkoobchod a maloobchod	17,4	2,9	5,2	1,9	12,2	3,7	G-Wholesale and retail trade
M-Profesní, vědecké a technické činnosti	17,9	8,8	9,4	9,1	8,5	8,5	M-Professional, scientific and technical activities
N-Administrativní a podpůrné činnosti	7,7	6,9	4,2	6,9	3,5	6,9	N-Administrative and support service activities
O-Veřejná správa a obrana	7,6	2,3	4,1	2,4	3,5	2,2	O-Public adm. and defence
P-Vzdělávání	16,2	5,5	4,4	6,2	11,8	5,2	P-Education
Q-Zdravotní a sociální péče	13,2	3,9	2,4	3,5	10,8	4,0	Q-Human health and social work activities

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Source: CZSO - LFS

¹⁾ Podíl pracujících starobních důchodců na počtu všech pracujících ve vybraných odvětvích v %.

¹⁾ Share of working old-age pensioners in the number of all working persons in selected economic activities (%).

Odvětvová příslušnost pracoviště úzce souvisí s **klasifikací vykonávaného zaměstnání**. Z výsledků šetření je patrné, že **63,5 tis. starobních důchodců (více než 42 %) pracuje ve vysoce kvalifikovaných profesích, zařazených do hlavní třídy vědeckých a odborných duševních pracovníků**

nebo do široké skupiny technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků. Relativně často pracují i jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (přes 14 %). V současnosti se tedy dobře uplatňuje nejen řada odborníků pracujících ve svém oboru vzdělání, ale mnozí důchodci nacházejí práci i mimo obor vzdělání, resp. mimo profesi vykonávanou v produktivním věku. Počet starobních důchodců pracujících na postech pomocných a nekvalifikovaných pracujících totiž více než dvojnásobně převyšuje četnost všech pracujících starobních důchodců se základním vzděláním.

Nízké zapojení starobních důchodců do práce v organizacích a firmách výrobního sektoru dokumentuje skutečnost, že jejich podíl na četnosti velké třídy Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři a ve třídě Obsluha strojů a zařízení nedosahuje ani dvě procenta celkové zaměstnanosti. Tyto rozdíly se projevují jak u mužů, tak i mezi ženami.

Průměrný počet pracujících důchodců podle klasifikace zaměstnání v 1.-3. Q 2010

The average number of working pensioners according to Classification of Occupations in Q1-Q3 2010

v tis. osob

Thousand persons

Hlavní třídy KZAM	Celkem <i>Total</i>		Muži <i>Men</i>		Ženy <i>Women</i>		Major groups of CZ-ISCO-88
	Pracující starobní důchodci <i>Working old age pensioners</i>	% ¹⁾	Pracující starobní důchodci <i>Working old age pensioners</i>	% ¹⁾	Pracující starobní důchodci <i>Working old age pensioners</i>	% ¹⁾	
Úhrnem	150,3	3,1	72,2	2,6	78,1	3,8	Total
z toho:							
1-Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	9,6	3,7	7,3	3,9	2,3	3,1	1-Legislators, senior officials and managers
2-Vědeckí a odborní duševní pracovníci	27,4	5,3	13,9	5,1	13,5	5,6	2-Professionals
3-Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci	36,1	3,0	15,1	2,7	21,0	3,3	3-Technicians and associate professionals
4-Nížejší administrativní pracovníci	10,8	2,8	3,3	3,4	7,5	2,6	4-Clerks
5-Provoz. pracovníci ve službách a obchodu	19,3	3,2	4,4	2,2	14,9	3,7	5-Service workers and shop and market sales workers
6-Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví	3,5	5,4	1,8	3,9	1,8	8,5	6-Skilled agricultural and forestry workers
7-Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	13,8	1,6	12,4	1,6	1,4	1,8	7-Craft and related trades workers
8-Obsluha strojů a zařízení	8,5	1,3	6,7	1,3	1,8	1,1	8-Plant and machine operators and assemblers
9-Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	21,3	6,9	7,3	6,0	13,9	7,6	9-Elementary occupations

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Source: CZSO - LFS

¹⁾ Podíl pracujících starobních důchodců na počtu všech pracujících v hlavních třídách KZAM v %.

¹⁾ Share of working old-age pensioners in the number of all working persons in major groups of CZ-ISCO-88 (%).

Jestliže skupina pracujících starobních důchodců vykazuje velké odlišnosti proti hlavní skupině pracujících z hlediska vzdělanostního, profesního a odvětvového, je velký rozdíl i ve struktuře těchto osob z hlediska **postavení v zaměstnání**. Zaměstnanci sice převažují i mezi pracujícími starobními důchodci, ale jejich podíl je relativně nižší – kolem dvou třetin. V hlavní skupině pracujících to však bylo téměř 83 %. **Starobní důchodci totiž často pokračují ve svých pracovních aktivitách jako podnikatelé, hlavně jako osoby samostatně výdělečně činné. Podíl těchto podnikatelů bez zaměstnanců představuje čtvrtinu všech pracujících, kteří souběžně pobírají starobní důchod.** Vyšší je jejich podíl i mezi podnikateli se zaměstnanci a samozřejmě mezi pomáhajícími rodinnými příslušníky. Jestliže se starobní důchodci podílejí na celkové zaměstnanosti zhruba třemi procenty, tak jejich zastoupení ve skupině podnikatelů bez zaměstnanců se blíží 6 %, ale v daleko největší skupině zaměstnanců to bylo pouze 2,5 %.

Průměrný počet pracujících starobních důchodců ve vybraných skupinách ekonomického postavení v 1.-3. Q 2010

The average number of working pensioners in selected groups of economic status in Q1-Q3 2010

v tis. osob

Thousand persons

Ekonomické postavení	Celkem Total		Muži Men		Ženy Women		Economic status
	Pracující starobní důchodci Working old age pensioners.	% ¹⁾	Pracující starobní důchodci Working old age pensioners	% ¹⁾	Pracující starobní důchodci Working old age pensioners.	% ¹⁾	
Úhrnem	150,3	3,1	72,2	2,6	78,1	3,8	Total
z toho:							
Podnikatelé se zaměstnanci	8,7	4,9	5,6	4,0	3,0	8,3	Self-employed with employees
Podnikatelé bez zaměstnanců	38,5	5,9	23,9	5,2	14,6	7,6	Self-employed without employees
Zaměstnanci	99,3	2,5	41,6	1,9	57,7	3,2	Employees

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Source: CZSO - LFS

¹⁾ Podíl pracujících starobních důchodců na počtu všech pracujících podle ekonomického postavení v %.

¹⁾ Share of working old-age pensioners in the number of all working persons by economic status (%).

Rozhodující část osob v produktivním věku pracuje na plný úvazek, což se promítá do nízkého podílu pracujících na částečný úvazek (6,0 % všech osob s jedním nebo hlavním zaměstnáním). Jinak je tomu u pracujících důchodců. **Prakticky každý druhý starobní důchodce pracuje na částečný úvazek (49,2 %)**. U žen jejich podíl dosahuje téměř 60 %, u mužů necelých 40 %. Tuto diferenci mezi pohlavími ovlivňuje hlavně skutečnost, že mezi muži jsou častěji zastoupeni pracující důchodci v pozici podnikatelů. Podíl plných a částečných úvazků je u dalších typů důchodů (např. invalidních) vyrovnáný. Pro porovnání lze uvést, že podíl studentů pracujících na částečný úvazek dosahuje kolem dvou třetin.

Specifická je i struktura pracujících důchodců z hlediska **typu smlouvy**. Počet starobních důchodců v postavení zaměstnanců (71 tis.), kteří měli uzavřenou smlouvu na dobu určitou, byl 2,5x vyšší než počet důchodců zaměstnanců se smlouvou na dobu neurčitou. To je naprosto odlišná situace proti ostatním pracujícím, protože podíl smluv na dobu určitou dosahuje v rámci všech zaměstnanců necelých devět procent. Přesto je však počet starobních důchodců zaměstnanců se smlouvou na dobu neurčitou (celkem více než 28 tis.) v některých profesích a odvětvích relativně významný. Nejvíce jich pracovalo jako techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a zaměstnanci v příbuzných oborech.

Rozdíly v odpracované době důchodců a ostatních pracujících jsou nižší, než jak signalizuje velká diference v podílu částečných úvazků v obou skupinách. Projevuje se totiž vliv vyššího podílu podnikatelů ve skupině pracujících důchodců. V rámci celého národního hospodářství respondent odpracoval v průměru za tři čtvrtletí tohoto roku týdně 37,7 hodin, ve skupině důchodců to bylo více než 28 hodin. V kategorii důchodců v předčasném starobním důchodu a ve skupině osob pobírajících jiný než starobní či invalidní důchod se průměrná týdenní odpracovaná doba blíží průměrné době za všechny pracující. Méně hodin odpracují zejména invalidní důchodci a četná skupina osob v řádném starobním důchodu, ve které jsou výrazněji zastoupeny ženy ve věku nad šedesát let a muži nad šedesát pět let. Ve všech sledovaných kategoriích důchodů pracovali muži déle než ženy.

Průměrný týdenní počet odpracovaných hodin v hlavním zaměstnání v 1.-3. Q 2010

The average number of hours worked in the main employment in Q1-Q3 2010

hod. / týden

Hours per week

Ukazatel	Celkem Total	Muži Men	Ženy Women	Indicator
Úhrnem	37,7	40,0	34,8	Total
Důchodci	28,2	30,4	25,9	Pensioners
Starobní důchodci celkem	28,4	30,8	26,2	All old-age pensioners
z toho:				
Důchodci v řádném starobním důchodu	28,3	30,6	26,2	Pensioners in regular old-age retirement
Plně invalidní důchodci	26,3	28,7	23,2	Pensioners in full disability retirement
Částečně invalidní důchodci	27,9	29,9	25,7	Pensioners in partial disability retirement
Jiný typ důchodu (např. vdovský, vdovecký)	34,5	38,6	33,1	Other type of pension (e.g. widower's/widow's)
Pracující studenti (bez studujících dálkově)	24,6	24,5	24,8	Working students (excl. distance students)

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Source: CZSO - LFS

* * *

Důchodci, kteří zároveň pracují, představují pouze část ekonomicky aktivních v důchodovém věku. Přesto tento způsob zapojení do zaměstnání příznivě ovlivňuje celkovou délku aktivního života obyvatel. Podle posledních dostupných údajů Eurostatu patří naše republika stále mezi země s nižší věkovou hranicí ukončení aktivního zaměstnání. V EU 27 činil průměrný věk definitivního odchodu z pracovního života v roce 2008 průměrně 61,4 roku. V naší republice to bylo 60,6 roku. Pro porovnání v Nizozemsku činil tento věk 63,2 a ve Švédsku dokonce 63,8 roku. Naši muži končí své aktivní působení na trhu práce průměrně v 62,3 roku, tj. o čtvrt roku později než průměr EU 27. Ženy v České republice končí své aktivity podstatně dříve než ve většině členských zemí Evropské unie (59,0 roku v ČR, 60,8 roku v průměru za EU 27). Definitivní odchod na odpočinek je determinován především měnící se legislativní hranicí pro vznik nároku na starobní důchod. Vedle toho jej však zvláště v některých profesích ovlivňuje i možnost dalšího aktivního působení po vzniku nároku na starobní důchod, aniž by o něj bylo požádáno, a zároveň i možnost souběhu zaměstnání a pobírání starobního důchodu.